TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-12

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU İKİNCİ YENİ ŞİİRİ

İKİNCİ YENİ ŞİİRİ

İkinci Yeni şiirinde anlaşılırlık yerine kapalılık, somut yerine soyut kavramlar gelmiştir. Biçime ve imgeye öncelik veren bu anlayış, konuşma dilinden ve halk dilinin ortak değerlerinden uzaklaşmıştır. İkinci Yeni şairleri; şiiri, çağrışım yönünden zenginleştirmekle beraber toplumdan geniş ölçüde uzaklaştırmıştır. Bu şairler şiirde benimsedikleri dille, yaşanan gerçekler arasındaki bağlantıyı koparmıştır.

Bu anlayıştaki şairler anlamdan kurtulmak, soyutluğu sağlamak için duyulmadık yeni kelimeler de üretme yoluna gitmişlerdir. Yeni tamlamalar uydurup kelimeleri temel anlamlarından uzak bir anlam örgüsü içinde kullanmaya ağırlık vermişlerdir. İkinci Yeniler, kelimeler arasındaki anlamsal bağlantıları koparark yeni görüntüler oluşturma yolunu seçmişlerdir.

Cemal Süreya, Turgut Uyar, Edip Cansever, İlhan Berk, Ece Ayhan, Sezai Karakoç, Ülkü Tamer gibi sanatçılar İkinci Yeni şairi olarak tanınmışlardır. İkinci Yeni şiir anlayışının gelişmesinde XX. yy.da ortaya çıkan sürrealizm ve dadaizm akımları etkili olmuştur.

Sürrealizmin (gerçeküstücülük) esasları, 1924 yılında Andre Breton (Andre Breton) tarafından yayımlanan bir bildiriyle duyurulmuştur. Bu akım herhangi bir estetik ve ahlaki kaygıya, aklın denetimine bağlı kalmadan düşüncenin ortaya konmasını savunmuştur. Sürrealistlerin malzemesi; aklın ve iradenin dışında kendiliğinden otomatik olarak ortaya çıkan ruhsal olaylar, rüyalar ve bilinçaltından gelen çağrışımlardır. Sürrealizm, bu ruhsal olayları hiçbir müdahalede bulunmadan oldukları gibi aktarmaktadır. Bu yaklaşımla sürrealistler, realizme karşı çıkmışlardır. Sürrealistler, Sigmund Freud'un (Sigmund Froyd) Psikanalist Kuramı'nın etkisiyle bilinçaltını ortaya çıkarmaya çalışmışlardır.

Sürrealistler, eserlerinde gerçekdışı olaylardan ve yerlerden bahsetmişlerdir. Onlara göre, bilinçaltının verilerini ifade etmek için alışılmış dil yetersizdir. Dile değişik, farklı bir anlatım şekli vermek gerekir. Sürrealistler, iç dünyanın akıcı bir biçimde verilmesini engellediği gerekçesiyle noktalama işaretlerini kullanmamışlardır.Sürrealizm akımının önemli temsilcileri arasında Andre Breton, Louis Aragon (Luyi Aragon), Paul Eluard (Pol Elua) yer alır.

Sürrealizme zemin hazırlayan dadaizm ise Tristan Tzara (Tristan Zara) ve arkadaşları tarafından Fransız edebiyatında XX. yy. başlarında geliştirilen bir akımdır. Dadaizm, I. Dünya Savaşı'nın hemen ardından doğan umutsuzluk ve güvensizlik ortamının ürünüdür. Yerleşik dil ve estetik kuralların tümünü reddeden bu akım, kapalılığa yönelip çağrışımları temel almıştır. Fransızcada "oyuncak tahta at" anlamındaki "dada" kelimesini kendisine ad olarak seçen bu akım 1921 yılına kadar devam etmiştir.

İLHAN BERK

Cumhuriyet Dönemi sanatçılarındandır. Manisa'da doğan sanatçı, Balıkesir Necati Bey İlköğretmen Okulunu bitirdikten sonra kısa bir süre sınıf öğretmenliği yaptı. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümünü bitirdi ve Fransızca öğretmeni oldu. Yazı hayatına, ilk kitabını da yayımlayan Manisa Halkevi dergisinde başladı. Türk edebiyatında daha çok şiirleriyle tanınan sanatçı, şiirde sürekli değişimi benimsedi. Tamamen anlamsızlığa yöneldi. Sürrealist şiirin serbest yazı, otomatik şiir anlayışından etkilenen sanatçının imge ve çağrışımlara dayalı bir şiir dili vardır. İkinci Yeni şiir anlayışının önde gelen sanatçılarından olan İlhan Berk; şiir, deneme, günlük, otobiyografi türlerinde eserler verdi. *Güneşi Yakanların Selamı, İstanbul, Günaydın Yeryüzü, Galile Denizi, Çivi Yazısı, Otağ, Mısırkalyoniğne,* Şenlikname*, Taşbaskısı, Deniz Eskisi, İstanbul Kitabı* şiir; *El Yazılarına Vuruyor Güneş* günlük; *Bir Uzun Adam* anı; Şairin Toprağı deneme türündeki eserlerindendir.

TURGUT UYAR

Cumhuriyet Dönemi şairlerindendir. Ankara'da doğan sanatçı, Askerî Liseyi ve sonrasında Askerî Memurlar Okulunu bitirdi. Çeşitli illerde subay olarak görev yaptı ve sonra ordudan ayrıldı. İlk şiiri Yedigün dergisinde çıktı. Kaynak dergisinin düzenlediği şiir yarışmasında Arz-ı Hal adlı şiiri ikinci oldu ve böylece edebiyat dünyasında etkisini hissettirdi. İlk dönem şiirlerinde kişisel yaşantısının ve çevresinin izleri vardır. Sonraki dönem şiirlerinde ise daha çok toplum ve törelerle çatışan bireyin yenilgisini konu edindi. Turgut Uyar, 1950 sonrası Türk şiirini biçim ve içerik bakımından yenileştirmesi yönüyle İkinci Yeni şairlerinin akla gelen ilk isimlerinden oldu. Türk edebiyatında şairliğiyle tanınan sanatçının düzyazı türünde yazdığı eserleri de vardır. *Arz-ı Hal, Türkiyem, Dünyanın En Güzel Arabistanı, Tütünler Islak, Kayayı Delen İncir* şiir türündeki eserlerinden bazılarıdır. Bütün şiirlerini *Büyük Saat* adlı kitapta topladı.

SORULAR

Soru 1

Konuşmacının "Siz bugün İkinci Yeni denen hareketin bir temsilcisi olduğunuza göre bu şiiri nasıl tarif edersiniz?" sorusu karşısında - - - - başlıyor anlamsız şiirin ne olduğunu anlatmaya. **Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?**

A) İlhan Berk
B) Turgut Uyar
C) Ülkü Tamer
D) Cemal Safi
E) Edip Cansever

Cevap: D

Soru 2

1954'te İlhan Berk'in ortalarda kıpır kıpır dolaştığını, "- - - -" görüşünü dile getirdiğini görüp "Yeditepe"de toplumsal açıdan yeniliğe nasıl bakılması gerektiğini anlatmaya çalışan bir yazı yayımlamıştım.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) Sanat yenilik içindir.
B) Biçim içerikten önce gelir.
C) Anlam değil imge önemlidir.
D) Hayal gücüne ağırlık verilmelidir.
E) Sıradan insanlar şiire konu olmalıdır.

Cevap: E

Soru 3

1940'lı yıllarda ve 50'li yılların başlarında çeşitli üslup ve arayışların yansıdığı kitaplarında açık ve aydınlık şiirler yayımlayan İlhan Berk, 1958'de yayınlanan Galile Denizi'nde soyut betimlemelere, uzak çağrışımlara, soyut bir şiir dünyasına yöneldi. Fazıl Hüsnü Dağlarca 60'lı yıllara doğru dilde soyutlamacılığın yoğunlaştığı ürünler verdi. Sonradan - - - - diye adlandırılacak olan şiir anlayışıyla yazan Ece Ayhan, Cemal Süreya, Sezai Karakoç, Kemal Özer, Ülkü Tamer vb. daha genç şairlerin, bu anlayışın genel özelliklerini yansıtan ilk kitapları da 1950'li yılların sonlarında yayımlandı.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Saf şiir (Öz şiir)
B) İkinci Yeni
C) Toplumcu gerçekçi şiir
D) Mavi hareketi
E) Millî Edebiyat zevk ve anlayışını yansıtan şiir

Cevap: B